

VARSTVO BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI NA BALKANU

// Borut Rubinič

Sredozemlje je ena izmed 25 tako imenovanih vročih točk biotske raznovrstnosti na svetu. Leta 2011 ga je med svoja prioriteta območja uvrstila tudi mednarodna organizacija CEPF (Partnerska fundacija za kritično ogrožene ekosisteme ali Critical Ecosystem Partnership Fund), ki je na tem območju do danes podprla že več kot 80 naravovarstvenih projektov. Pri promociji, izboru in nadzoru nad financiranjem projektov sodeluje tudi DOPPS.

Strategija in ambicija CEPF-a ni postati in ostati trajni finančni mehanizem na določenem območju vroče točke biotske raznovrstnosti. Namesto tega je želja fundacije v določenem obdobju investicij do te mere okrepiti del civilne družbe, ki skrbi za ohranjanje okolja, da bi postala trajnostna, sposobna vplivati tudi na najzahtevnejše strateške prostorske odločitve ter biti kompetenten in priznan segment družbe, kateri pripada.

CEPF-OVE USPEŠNE ZGODBE

Prvotna zamisel CEPF-a je bila ostati v Sredozemlju pet let, nato pa preveriti, ali se je s pomočjo vlaganj v tem obdobju sektor civilne družbe, ki ga sestavljajo predvsem nevladne organizacije, v veliko manjši meri pa še inštituti, univerze, muzeji in druge raziskovalno-naravovarstvene institucije, ki niso del državnih garnitur, dovolj okrepil, da vlaganja vanj niso več potrebna. Da bi preverila, kakšno je stanje po dobrih štirih letih vlaganj, je fundacija konec prejšnjega leta napravila ciljno raziskavo o trenutnem stanju civilne družbe na področju varstva biotske raznovrstnosti, o največjih grožnjah varstvu narave in katere prioritete aktivnosti iz tega sledijo. Za ugotavljanje stanja si je CEPF izbral Balkan.

CEPF je želel pri pripravi omenjenega pregleda in iz slednjega izhajajoče Vizije dolgoročnega vlaganja CEPF-a na Balkanu vključiti tako izbrane predstavnike civilne družbe kot tudi vladno stran ter druge donatorje, ki vlagajo v podobne cilje kot CEPF. Za pomoč pri uresničitvi omenjene naloge se je CEPF obrnil na DOPPS, organizacijo, ki dobro pozna regijo in kot del Regionalne skupine za izvedbo vlaganj CEPF skrbi za izvedbo projektov na Balkanu.

Oktobra in novembra 2015 je ekipa treh strokovnjakov obiskala vse štiri države na Balkanu, kjer je CEPF prek DOPPS-a aktiven že vse od leta 2012: Bosno in Hercegovino, Črno goro, Makedonijo

SLIKA ZGORAJ:

Na Hutovem blatu v spodnjem toku reke Neretve v Bosni in Hercegovini po zaslugi izboljšanega upravljanja krajinskega parka zadnja leta redno prezimuje več kot 20.000 vodnih ptic. Pred tem jih je bilo zaradi intenzivnega lovskega pritiska pozimi tam največ nekaj 1.000.

foto: D. Kulijer

in Albanijo. Na tridnevnih obiskih so v vsaki od omenjenih držav imeli niz sestankov s predstavniki civilne družbe, vladne administracije ter donatorjev. Po sestankih na ministrstvih, agencijah in drugih telesih državne uprave ter na sedežih mednarodnih donatorjev in vzporedno potekajoči delavnici, kjer so predstavniki civilne družbe po prej opredeljeni natančni metodologiji določili stanje civilne družbe, pomanjkljivosti in vizijo za realno konsolidacijo le-te, so obe strani skupaj s predstavniki donatorjev soočili še na skupnem sestanku. Tu so preverili skupne ugotovitve enih in drugih ter zabeležili ujemanja ali razhajanja v pogledih ene in druge strani predvsem glede medsebojne vloge in sodelovanja, načina dela in prioritet v varstvu narave.

STANJE NA BALKANU

Glede na ugotovitve, zbrane v dokumentu Strategija dolgoročnega vlaganja CEPF-a na Balkanu (dokument je na spletni strani ptice.si/publikacije/svet-ptic), verjetno ne preseneča, da je temeljni zaključek študije ta, da zaradi vseh navedenih razlogov stanje civilne družbe v segmentu varstva narave še zdaleč ni zadovoljivo. Umik CEPF-a bi pomenil še manj možnosti za financiranje prepotrebni naravovarstvenih aktivnosti ter manj možnosti za okrepitev nevladnega sektorja. Ena najbolj presenetljivih ugotovitev študije je, da je CEPF na Balkanu eden najpomembnejših virov financiranja projektov, ki jih izvajajo nevladne organizacije. S 40 % deležem je kar dvakrat pomembnejši pri financiranju nevladnega sektorja kot drugo uvrščena EU.

PRIHODNJE VARSTVO BIOTSKE PESTOSTI

Glavni zaključki so bili predstavljeni na srečanju, ki ga je 8. decembra 2015 v Postojni organiziral DOPPS v sodelovanju z organizacijama BirdLife International ter CEPF. Srečanja so se udeležili predstavniki ministrstev za okolje in prostorsko planiranje z Balkana, Evropske skupnosti, Programa Združenih narodov za razvoj (UNDP), Društva za mednarodno sodelovanje (GIZ), Sveta za regionalno sodelovanje, BirdLife International, Svetovnega sklada za naravo (WWF), Svetovne zveze za varstvo narave (IUCN) in predstavniki štirih balkanskih držav, ki so sodelovali pri pripravi končnega dokumenta.

Vsi udeleženi so se strinjali, da gre, ko govorimo o izgubi biotske raznovrstnosti, za temo, ki je v modernem času največji planetarni problem, po drugi strani pa je deležna najmanj sistemske podpore v smislu financ in politične pozornosti. Visoki uradniki pristojnih državnih institucij za varstvo narave z Balkana so enoglasno podprli načrtovano nadaljnje prizadevanje CEPF-a k podpori civilne družbe v sektorju varstva narave. Trudili se bodo

Morda bo prizadevanje za varstvo narave na Balkanu le ustavilo graditev kakšne od načrtovanih 1.650 hidrocentral, preprečilo kakšnemu objestnemu divjemu lovcu izstreliti strel v jato izmučenih selečih se prepelic, onemogočilo zgraditi kakšen dodaten kvadratni meter prestižnega naselja na vse tesnejših sredozemskih obalah ...

za tesnejše medsebojno sodelovanje in bolj sistematično reševali akutne probleme varstva narave. V DOPPS-u in BirdLife-u se bomo potrudili, da se zaveže »Postojnskega sporazuma« v bližnji prihodnosti ne bodo topile s hitrostjo topljenja arktičnega ledu.

LUČ NA KONCU PREDORA ZA NARAVO NA BALKANU

Prva, a nikakor ne najmanj pomembna zmaga na tej neskončni poti je bila dosežena na sestanku sveta donatorjev CEPF-a v Bruslju 22. januarja letos. Predstavniki donatorjev, ki polnijo malho CEPF-a so se zedinili, da je treba vlaganja CEPF-a v Sredozemskem bazenu nadaljevati tudi po letu 2016.

Kako dolgo, s kolikšnimi sredstvi, z BirdLife International ter DOPPS-om ali brez njiju? To bo pokazala prihodnost! Vsekakor pa se varstvu narave na Balkanu obeta vsaj luč na koncu predora.]

V Albaniji je leta 2015 gneznilo le še okoli 10 parov egipčevskih jastrebcev (*Neophron percnopterus*). Ogrožajo jih zastrupljanje, pomanjkanje hrane in preganjanje.

foto: **Borut Rubinič**

